Ժ. ՏԱՐԻ 2896 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 20 ՀՈԴԻ 4386 29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1893 4 ՐԷՊԻՒԼ. ԱԽԸՐ 1311 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլոյ համար	Տարեկան	ղանիշով ստամ	150
»	»	Վեցամսեայ	75
»	»	Եռամսեայ	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
»	»	Վեցամսեայ	28
Ընծիր թուղթի վրայ ծանուցման տողը		Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախսն աւելի		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր:

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՍԵՊՏ. 29/11 ՀՈԿՏ. 1893

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ի ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆ ԾՈՎ. — Հռոմայ լրագիրք կը ծանուցանեն թէ ի Տարենտոն մեծ պատրաստութիւնք կը կատարուին անգլ. նաւախմբին ընդունելութեան համար: Տարենտոնի քաղաքային խորհուրդն ինք 15,000 ֆր. պիտի ծախսէ այս նպատակաւ: Արքայազուն իշխանուհին՝ Ճենովայի դքսուհին՝ պարահանդէս մը պիտի տայ ի պատիւ անգլ. սպայից: Իտալիոյ ծովային նախարարն արտօնեց Եուրի ծովակալն՝ անգլ. նաւախմբին հրամատար Սըր Միքայէլ Քըլմ-Սէյմըրի տրամադրութեան ներքեւ դնելու, անոր մարտանաւերը մտցնելու համար ի Մարէ Բիքքոլօ, կամ Տարենտոնի ներքին նաւահանգիստն, ուր օտար մարտանաւք կառավարական յատուկ արտօնութեամբ միայն կրնան մտնել: Հաւանական կը նկատուի որ Ումպէրդօ թագաւոր պաշտօնական այցելութիւն մ'ընէ անգլ. նաւախմբին: Թէպէտ ֆրանսական լրագիրք կ'աշխատին համոզել իրենց ընթերցողները թէ անգլիտալեան նաւացոյցը պատասխան մը չի կրնար ըլլալ Ֆրանքռուս նաւացոյցին, բայց Իտալացիք անանկ չեն ըսեր:

ՌՈՒՍ լրագիրք պատմեցին թէ Ռուսաց զրահաւորին հրամատարն ու սպայք փիտոզափիր ղրկած էին Փեթերսպուրկ, յայտարարող թէ իրենց նաւը ճամբորդելու վիճակի մէջ չէ: Բայց և այնպէս, ճամբորդութեան հրամանն եկած էր իրենց: Ռուս լրագիրք այս մասին խիստ քննադատութիւններ հրատարակած ըլլալով, այլ եւս նոյն նիւթին վրայ բան չգրելու հրաման եկաւ իրենց: Նաեւ արգիլուեցաւ նոյն լրագիրներուն՝ ընկղմած նաւազներուն ընտանեաց համար հանգանակութիւն բանալն առանց կառավարական արտօնութեան:

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌ. — Սան Ֆրանչիսկոյէ կը հեռագրուի թէ բեւեռային կիտորսութեան յատուկ նաւերէն Ժանի անուն շոգենաւը կարեւոր լուր մը բերած է Սան Ֆրանչիսկօ: Կը պատմէ թէ Նիւբորդ կիտորս շոգենաւն անցեալ ձմեռն անցուց Հէրշէլեան կղզեաց մէջ, և ծովն իր առջեւ ստուգէ զերծ գտնելով, շիտ շիտակ դէպ ի հիւսիս գնաց, կէտեր (կէտաձուկեր) հալածելով, և այսպէս օրին մէկն ինքզինք գտաւ 84րդ աստիճանին վրայ, այսինքն՝ համբաւաւոր Հիւսիսային Բեւեռէն վեց աստիճան միայն հեռի: Այսչափ դէպ ի հիւսիս ո՛չ ոք բարձրացած էր: Անկէ անդին շոգենաւը չկրցաւ երթալ, բայց եթէ բալլիըններ և բեւեռային շուներ ունենար, սառոյցի վրայէն ճամբորդելով կրնար հասնիլ ի Բեւեռ: Հիմա ճիշդ այս բանն ընել կ'ուզէ Տքթ. Նանսէն:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՔ. — Մոսքուայի ռուս վաճառականք քննութիւն ըրին Գերմանիոյ հետ առեւտրական դաշնագրոյ կնքման վրայ, որով 1891ի ռուսական մաքսային սակացոյցը ջնջուէր: Նմանապէս Ֆրանսայի հետ վերջերս կնքեալ առեւտրական պայմանագրին վրայ, և կանխաւ տարբեր կարծիք յայտնեցին նմանօրինակ ամեն մաքսային կարգադրութիւններու վրայ՝ ուրիշ ազգերու հետ: Քանի տարիէ հետէ Մոսքուայի վաճառականք այսպիսի մաքսապաշտ ընթացքի կը հետեւին, տեղական ճնիկ ապրանքը քշելու համար: Գերմանիոյ մաքսապաշտ երկրագործականաց նման, Մոսքուայի վաճառականք օտար ապրանաց մասին ո՛ և է զիջման խօսք չեն ուզեր լսել: Ուստի, կ'աղաչեն նախարարին որ 1891ի բարձր մաքսերն անփոփոխ պահէ:

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ. — Մաճառ կառավարութիւնը մտադիր է 300,000 ֆիորին ծախսել 1894 տարւոյ մէջ, Դանուբի վրայ նաւարկութիւնը զարգացնելու համար: Մաճառ շոգենաւային ընկերութեան մը նպաստ պիտի կապէ, Խորհրդարանին վաւերացմամբ:

Ի ԹՈՒԼՈՆ տպաւոր մը կը կանգնուի յատկապէս Փարիզի խմբագիրներուն համար, որպէս զի այն երկու շաբաթներու միջոցին զորս ռուսական նաւախումբն հոն պիտի անցունէ, ո-րոշեալ տեղ մ'ունենան, ուր հաւաքուին, իրենց նկարագրական հեռագիրներն ու նամակները խմբագրելու և իրենց տպաւորութիւններն արձանագրելու համար: Կ'երեւի թէ այս խմբագրական աշխատութեանց կատարման անբաւական կուգային Թուլոնի պանդոկներուն խուռն սենեակներն ու սրահները:

ՌՈՄ. — Միքայէլ Սոլիչ անուն անձ մ'որ անցեալներս հեռագրով պատմուածին պէս՝ վիրաւորած էր ի Փէչլմ գահերէց արքեպիսկոպոսն Հ. Վայարի և անոր գրագիրն, եղեռնադատ ատեանէն դատապարտուեցաւ 10 ամեայ բանտային աշխատութեան:

ՊՈՒԼԱՆԺէ. —1889 սեպտ. 30ին, Ֆրանսայի մէկ մասին յոյսը, մէկ մասին ալ երկիւղը կեդրոնացած էր Պուլանժէ զօրավարին վրայ: 1891 Սեպտ. 30ին Պուլանժէ իր ձեռամբ մահցաւ: Եւ այս անգամ, 1893 Սեպտ. 30ին, Պուլանժէի մահուան երկրորդ տարեդարձին առթիւ, երեք հոգի միայն յիշեցին զՊուլանժէ, և այցելեցին անոր գերեզմանին: Այն երեք այցելուաց մին պսակ մը դրաւ՝ «Առ իմ կենքանայրս» արձանագրութեամբ: Երկրորդն էր քօղարկեալ տիկին մը, որ երկու փունջեր դրաւ նոյն վարդերէ. իսկ երրորդը պարզ այցելութիւն մ'ըրաւ, ո՛չ իսկ պսակ—կամ մոմ—դրաւ Պուլանժէի վրայ, որոյ յիշատակն այսպէս կ'անհետի կը ցնդի, միայն չորս տարի ետքն այն օրերէն երբ Ֆրանսացիք կը պաշտէին զինք կամ կը սարսափէին իրմէ: Բախտն ո՛չ ուրեք այնքան փոփոխական է որքան Ֆրանսացւոց մէջ:

Ի ՓԱՐԻԶ. — Օրուան «խնդիրներէն» մէկն է պոռնաբարքեան Օգոստէ լրագրոյն ծանօթ խմբագիրներէն Պ. Բօլ տը Քասանեաքի դէմ բացուած դատը, զոր հեռագիրն անցեալ օր ծանոյց: Պ. տը Քասանեաք այս անգամ չէր յաջողած երեսփոխան ընտրուիլ, և իւր կրած պարտութեան փոխարէն աջ և ձախ կը յարձակի իւր սովորական ոճով, որ հատու է իւր մենամարտիկի սուրին պէս: Իրեն դէմ բացուած դատին շարժառիթն է Փարիզի ցինուորական կառավարիչ եւ հրամատար Սօսիէ զօրավարին վրայ գրած յօդուածն, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց արդէն, որով կ'ըսէր թէ Սօսիէ նախարարական ըլլալուն համար կոչուած է բանակին մէջ բարձրագոյն պաշտօնին, (զի իւր գիրքով սահմանուած է ֆրանսական բանակին սպարապետն ըլլալու՝ եթէ պատերազմ ծագի):

ՌԷՊԻՒՊԼԻՔ ՖՐԱՆՍԷԶ ցարդ ազատ փոխանակութեան կամ մաքսաժերժ դրութեան կուսակից էր: Հիմա գնուած է «Ֆրանսական ճարտարութեան և երկրագործութեան Ընկերակցութեան» կողմէ, որ մաքսապաշտ մարմին մ'է, և ինչպէս ըսինք արդէն, նոյն ինքն մաքսապաշտ կուսակցութեան պետը՝ Պ. Մէլին, պիտի ըլլայ նոր տնօրէնն ու խմբագրապետն: Այս եւս կը ցուցնէ թէ մաքսապաշտ ոգին կ'աւելնայ Ֆրանսացւոց մէջ:

Պ. ՖԷՐՏԻՆԱՆ ՏԸ ԼԷՍԷԲՍ մահամերձ է:

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Գերմանիոյ Կայսերական Պանքային կողմէ Իտալիոյ փոխ տրուելիք գումարն 80 միլիոն ֆրանք է:

ՀԱՆՔԱՏՈՒԽԻ ԽՆԴԻՐԸ. —Ծանօթ պատճառներով հանքածխոյ արտադրութիւնը պակսած ըլլալով Անգլիոյ և Ֆրանսայի մէջ և այլուր, և հետեւապէս ածուխին գինը տարապայման բարձրացած, Ամերիկայէն ածխաբարձ շոգենաւեր Անգլիա գալ սկսած են, որ գրեթէ անօրինակ է:

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔ. — Ֆրանսացի, անգլիացի, աւստրիացի և գերմանացի դրամատէրց ներկայացուցիչներ հաւաքուեր են Աթէնքի մէջ, ծրախստի մանաւանդ խնդրոյն առթիւ քննելու համար Յունաստանի գանձային կացութիւնը:

Ի ՊՐԱՅԹԸՆ

Լոնտոնէ 50 մղոն չափ հեռացած ենք արդէն: Անգլիոյ ամենագեղեցիկ ծովեզրեայ քաղաքներէն մին է Պրայթըն և իւր աննման գիրքով ամեն ամառ հարիւրաւոր գիւղապէտներ և ամեն ճիւղի վերաբերեալ արուեստագէտներ և հարուստ դասակարգի ներկայացուցիչներ հոս կը գրաւեն. քանի մը շաբաթ և քանի մը ամիս, ցինչ կալայոտ երկինք մը վայելելու և սառել կամ նաւաց հանգստարա կեանք մը անցնելու համար:

Քաղաքն հաստատուած է Օրսէքսի ծովային մասին վրայ, որոյ արեւմտեան մասն՝ որ քաղքին ամենանշանաւոր թաղը կը կազմէ՝ հողի բնական երկարումով մը «Անգլիական Ջրանցք»ին ընդարձակ տարածութիւններէն մին կ'ընդգրկէ, նաւահանգստի պէս բան մը կազմելով, որ սակայն զերծ չէ մակընթացութեանց և տեղատուութեանց յարափոփոխ շարժումներէն: Բլրոց գեղեցիկ շղթայ մը հիւսիսային ցուրտ քամիէն պաշտպանած են քաղաքը: Լայնածաւալ ձոր մը յերկուս բաժնած է այս բնակութեան վայրն և զիւրին է երեւակայել որ այսքան ըլլալին եւ իջնալու տեղ մը նոյնքան յոգնեցուցիչ ըլլայ այսքան կրելիչ և մարզիչ:

Ծովեզրեայ մասն որ «Արեւմտեան Պրայթըն» անուամբ կը ճանչցուի, քաղաքին ամենէն խանդավառ և զբօսեցուցիչ մասը կը կազմէ: Հիանալի քարափ մը ծովուն սահման մը կը գծէ ոչ բուն ծովը գտնելու փորձ չըրի դեռ: Աստ անմիջապէս կից հօկայ օժեւաններու անհամեմատ շարք մը կայ. ստ ստնդամ ոմանք մինչեւ ութ յարկ բարձրացած են ծովուն մակերեսէն. մեծաւ մասամբ ճարտարապետական հրաշակերտներ պէտք է նկատուին, և բարեբախտաբար Լոնտոնի պէս թանձր սեւ խաւով ծածկուած չեն: Անհերքելի է ըսել թէ այդ օժեւաններ հաւասար մանկանոցաց դիւրաւ մատչելի չեն. բայց զիտել և հիանալը ձրի է:

Տուներ մաքուր ներկուած են, և տրեւոր ճառագայթներն աւելի եւս փայլ մը կու տան: Զբօսաշրջիկն եղջանիկ ըլլալու և զիւրասահ ժամեր և օրեր անցնել տալու ամեն զիւրութիւնք անպակաս են:

Տեղւոյն ամենէն կանուխ զբօսանքներէն մին ծովային բաղնիքներ այցելելու սովորութիւնն է. այս նկատմամբ եւս այս բաժանուած իւր բազմապիսի առաւելութիւններն ունի. ըլ ամեն կողմէ Օմնիպուսներ կամ հանրակառքեր քարափին բրած են իրենց վերջին կայարան: Ծովային բաղնիքներն ալ մերինններէն քիչ մը տարբեր են: Հեռուէն կը նշմարես ծովեզրին աւազին վրայ հարիւրաւոր փոքրիկ սենեակներ, որք չորս անիւներու վրայ բարձրացած են: Վեց բէնի վճարում մը այդ սենեակներէն մին տրամադրութեանդ տակ կը դնէ դէթ մէկ ժամուան համար: Պահապանն այդ շարժուն բաղնիքը դէպի ջուրը կը մղէ. վեր ելնելու և ջուրին մէջ իջնելու համար փոքրիկ սանդուխներ կան, եթէ ծովէն կը խրտիս, ծովային զգեստներ կան այդ լողարաններու մէջ, բայց ի՛մ Անգլիացի ընկերներս ձեւակերպութեան տեղի չեն տար. եւ ալ զիրենք յարգած ըլլալու համար կ'երկրպագեմ: Հիմա ծովը բաց է առջեւդ. եթէ քաջ լողորդ ես, կրնաս այդ լողարանէն հեռանալ ուզած չափ. կրնաս նաեւ չուանիներու օժանդակութեան դիմել. բայց ես կը նախընտրեմ ազատ լողալ (աւազին վրայ անշուշտ):

Այս բաղնիքներուն տրանց և կամ կանանց յատուկ ըլլալը գրուած է խրաքանչիւրին վրայ, հետեւաբար քիչ անգամ սխալ կը պատահի: Իրարմէ 10—15 կանգուն հեռաւորութեամբ ծովուն ջուրը կը յուղեն երկու սեռի ներկայացուցիչներ: Ծովուն կամ աւելի շիտակը ջրանցքին այս մասը շատ հանդիստ կամ զազար չունի: Ծովէն ելնելէ անմիջապէս յետոյ դարձեալ ծովուն վրայ կ'ելնենք նաւակով, տարուան մը կարօտովս պիտի առնունք ողի ջուրեր: Հասարքին հակառակ սրբութիւն կ'առնունք: Բաւական հեռացած ենք ափէն, բայց միայնակ չենք, շատեր արդէն մեզ կանխած են և թիավարելով կ'աշխատին մարմնել նախաճաշի: Երկթի և առագաստաւորներու թիւը կը բազմանայ, ամեն կողմէ ճըլվըլուկ կը լսուի և աչքդ յաճախ կը հանդիպի ուրախ զուարթ գէմքերու, մանաւանդ այն նաւակներու մէջէն որոց թիավարութիւնը տակը սեռին ջլերուն յանձնուած է: Հաճելի է զիտել ուսած առագաստաւորներն որք ամեն կողմ փրփուր կը ցանեն. ծանուցման սովորութիւնն հոս ալ տիրապետած է: Հեռուէն սպիտակ առագաստին վրայ սեւ տառերով որոշ նախադասութիւններ կը նշմարես, մին զգեստի վաճառականի մը կը վերաբերի, միւսն օրկրամայ ճաշկն և ստամոքսը կը գրգռէ. տնգին ուրիշ կող մ'ալ գեղազարդ մը իր նորելուկ գեղահասը քշել կ'աշխատի:

Քանի ցերեկը մօտենայ, շարժումն այնքան կը խառնայ և քարափը կը կենդանանայ: Ամենափարթամ մեծատունէն մինչեւ յետին անանկն իւր բաժինն ունի այս ընդհանուր խրախճանքին մէջ: Ամեններով տառն անկւն փակուած անդամաբ, ծն, հիւանդն, կաղն և միսատարն ամենն ալ իրենց անուաւոր բազմոցներով եկած խառնուած են այդ ամբոխին, առ պահ մը մոռնալու համար բնութեան դժնդակ ձեռքն որ ծանրացած է իրենց վրայ: Կառքեր, հեծելանիւներ, ձիեր, և սպիտակ համեմններով էշեր կարգ կարգ շարուած են և հրամանի կը սպասեն. այս քաղաքին մէջ այծերն ալ կառքեր կը լծեն, երբեմն միայնակ և կամ զոյգ մը այծեր մօրուքին շարժելով կառքն այս կամ այն կողմ կ'առաջնորդեն. շատ սիրուն տեսարան մ'էր բոլ իս զիտել այդ փոքրիկ կառքեր, լծեալ փոքրիկ այծերու, և որոց կառավարներն էին փոքրիկ մանկունք: Ամեն կառք իւր թիւն ունի նման ուրիշ կառքերու և վարձու զինն ալ նշանակուած է տախտակի մը վրայ. մինչեւ 38 թիւը կրցի նշմարել. կ'երեւի թէ այս փոքրիկ կառքերու շնորհիւ բաւական սատամօրներ կը լեցուին:

Քարափին վրայ տանեակ մը պատսպարաններ կան անոնց համար որ օդին խստութենէն կը խորշին, բայց ի բիւրաւոր նստարաններէ և աթոռներէ որք հասարակաց կողմէ կրնան գործածուիլ անվճար և առանց վարձքի: Այս պատսպարաններէ միոյն մէջ զինուորական խումբ մը այլ և այլ եղանակներ կ'ածէ բաց կարգացոյցին: Ուշիկ նուագածու խմբեր ալ առիթէն կ'օգտին. և հարկ չկայ յիշել թէ համրածանօթ «Լոթիանա»ն ալ կուգայ իւրովսանն ազմուկին զգալի զարկ մը տալու:

Կարծես մամուռը տօնի մը օր է: Մանկանց համար ամեն տեսակ զբօսանք կայ. հոս անկիւն մը որոլայնախօս մը իւր առջեւ ունի ամբողջ մաեէ ընտանիք մը. խօսողն միշտ նոյն անձն է, մարմիններ միրմ շղթներն կը շարժին, բայց որոլայնախօսը ձայնն այնքան կը յարմարցնէ անձին և պարագային որ կարծես այդ անկենդան պաճուճապատանքներն են լեզու ելլողները: Տզայոց ստուար բազմութիւն մը կը շրջապատէ տեսարանը. այդ հեքիաթքիկներու մէջ մինչեւ 50—60 տարեկան տղաքներ և աղջիկներ ալ կրցի նշմարել: Անգլիացին զբօսանքի առեն բոլորովին կը մանկանայ, և ամենէն ծանրախոհն իսկ փոքրիկ տղու մը պէս կ'ըլլայ և կը ջանայ ամեն բանի հետաքրքրիլ և ամեն բանէ հաճ առնուլ. ո՞չ ապաքէն մարդկութիւնը նոյն է ամեն երկրի մէջ:

Սխալ գաղափար տալ չեմ ուզեր Անգլիացւոց զբօսնլու կերպերուն վրայ. քարափը զբաւող ամբողջ ժողովուրդը բոլորովին պարապ և անօգուտ չ'անցուներ իր ժամանակը. հոս սանտրկին մը կարկտելու բան մը ունի իւր ձեռքը և ամեն անգամ որ ասեղը փոխելու կամ նոր տեղ կարկտելու ակսի, այն ատեն միայն պահ մը աչերն շուրջը կը դարձնէ և կանգ կ'առնու. անոնցմէն առջեն մէջ մը ծովուն ալիքներն և երկինքին կապուտն կը զիտէ և դարձեալ գլուխը կախած է իւր գործին վրայ: Անդին օրիորդ մը իւր ձեռքի պայուսակէն գիրք մը կը հանէ, և առանց ի նկատի առնելու երիտասարդներու անցուդարձը, պատսպարանին ծովահայեաց մէկ խորշն քաշուած կը կարդայ ու կը խոկայ:

Ծաղրախօսութիւններ և վիճաբանութիւններ անպակաս են քարափին վրայ: Մեծ բազմութիւն մը միշտ ակնկառոյց այս վիճաբանութեանց եկելին կը սպասէ: Աթոռի մը վրայ մարդ մը կայնած է և ջերմեռանդ բան մը կը պաշտպանէ, ժողովուրդն խռնուած է իւր գլխուն, կը վիճի, կ'առարկէ, կը փաստարանէ, կը պոռայ, կը ծափահարէ և կամ կը սուլէ, վերջապէս առանձնախօսին միայն ուզածն և կամ ծափերով իւր զոհունակութիւնն յայտնողն նոյն ինքն ժողովուրդն է, և խօսողն չի կրնար խուժան ի նկատի չառնուլ, այլ թէ ոչ կը ստիպուի ամբոխ (բացօթեայ բեմը) ուրիշի մը թողուլ և հեռանալ, և կամ իբր անյնչիր հեռանիլ: Այս ճախախօսներէ ոմանք իրենց բան գործ ըրած են խօսելու արուեստն, և ժողովրդեան գոհունակութեան արդիւնքն եղող բէնսերով կը ճարեն իրենց ապրուստ: Անգլիական կեանքի առանձնայատկութիւններէն մին է այս եղական տեսարան:

Քաղաքական, կրօնական և զիտական ամեն խնդիրք բաց օդին մէջ, քարափին և կամ ծովեզրին կակուղ աւազին վրայ կը քննադատուին, կը վիճուին և կը վճռուին:

Բազմութիւնն հետզհետէ կը սակաւանայ, ցերեկուան ճաշի քանի մը վայրկեան մնացած է, մենք ալ պէտք է ժամը 1ու կէսին մեր օժեւանը վերադառնամք ուր թերեւս արդէն կերակուրը սեղանին վրայ մեզ կ'սպասէ: Անօթեցած ընթերցողաց բարի ախորժակ կը մաղթեմ: Ի կրկին տեսութիւն:

Պրայթըն. ԱՐՄԵՆԱԿ

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (50)

ԺԻՒԼ ԼԵՐՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԵՌԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԱԿՈՒՄԲԸ

«—Ի՞նչ եղաւ, գոչեցի: Երկար ատենէ ի վեր հիւանդ է: Ինչո՞ւ աւելի կանուխ չի կանչեցիր զիս:

«—Սո՛ւս, ըսաւ մայրս, այդքան զօրաւոր մ'խօսիր... իմ խեղճ ցաւագին գլուխս շատ զգայուն եղած է... Սրդողելու չէ ինծի... բայց խօսէ ցած ձայնով... շատ ցած...

«Դժուարաւ ետին դարձաւ և նշան մը ընելով պառաւ Ջանին որ իր արցունքներուն մէջէն կը դիտէր այն ցաւագին տեսարանը:

«—Առանձին թող մեզի, Ջան, պէտք է որ խօսիմ հետը... և գիտես... կորսնցունելու ժամանակ չունիմ...

«Մինակ մնացինք: Չէի համարձակեր զայն հարցափորձել: Կը սպասէի:

«—Պզտիկ, յարեց մայրս (այսպէս կ'անուանէր զիս ժամանակով, իրմէ բաժնուելէս առաջ), պզտիկ, բաց սա փոքր կահը... Այո, ատիկա... վերի գզրոցը... ծալլըւած նամակ մը կայ, անանկ չէ՞... Պառնտյի դրոշմով... Բեր... անկողինիս վրայ դիր... շնորհակալ եմ... միշտ սիրուն և հաճոյակատար ես... Ա՛հ, խեղճ Մարսիալս...

«Ծնգան վրայ եկայ անկողնին քով:

«—Հիմակ, յարեց, շատ գէշ լուրեր ունիմ քեզի իմացնելու... պէտք է քաջ ըլլալ...

«—Հա՛յրս, գոչեցի:

«Ձեռքն աշխուժով բերնիս վրայ դրաւ:

«—Օ՛հ, ո՛չ, ատիկա չէ, ըսաւ: Սակայն, խօսք տուր որ չտխրիս... Որովհետեւ, գիտե՞ս, այնքան սոսկալի է որ ես անկից կը մեռնիմ... Երբ իմացայ... այս նամակին պարունակութիւնը, գետին ինկայ... գլուխս պատին զարնուեցաւ... Զառանցանք ունեցայ... Շատ տարօրինակ բան է... Ա՛լ հասկացողութիւն չունէի, ա՛լ չէի մտածեր... Սակայն կը յիշեմ իմ խեղճ գլխուս մէջ անցած դարձածը... Ստուերներ էին անոնք... կը տեսնէի որ կը ծիծաղէիր, կը լսէի որ կ'երգէիր, և շուրջդ ունէիր ամեն տեսակ մարդ... ի՛նչ այլանդակ բան է զառանցանքը...

«Ափսուրթն կը համբուրէի ձեռքերը: Ինքզինքս պաշտպանելու լրբութիւնը չունէի: Խեղճ, խե՛ղճ մայր:

«—Բայց պէտք չէ որ ժամանակ կորսնցունեմ, յարեց, վասնզի ապահով եմ, գիտեմ որ շատ չանցած պիտի մեռնիմ... մի՛ լար... Ա՞ս ինչ է... կը հեծկլտա՞ս... պզտիկ, կ'արգիլե՛մ քեզի... Մօտիկ բեր, և խոստացիր քաջասիրտ ըլլալ...

«—Խոստացէք, խոստացէք, մա՛յր իմ:

«—Այո, բայց չեմ ուզեր որ յուզուիս... Տե՛ս, հօրդ մեկնած օրէն ի վեր ես ա՛լ չէի ապրեր: Սրդողելու չէ ինծի, բայց ա՜յնքան կը սիրէի զինքը: Ա՛հ, եթէ գիտնայիր անձնուիրութեան և բարութեան բոլոր գանձերը զորս կը պարունակէր այն սիրտը: Եթէ ես բան մը կ'արժեմ, անոր կը պարտիմ: Երբեք մ'տարակուսիր: Լաւ ուրեմն... մօտ տարիէ մը ի վեր բնաւ լուր չեմ առած անոր վրայ... Անգութ բան է այս: Ամբողջ ամիսներ անքուն անցուցի: Հոն կը կենայի, առանձին, ականջ դնելով, վասնզի կ'ըսէի. թէ չի գրեր, պատճառն այն է որ պիտի գայ: Աւա՜ղ, առտուն կ'անցնէր, յետոյ իրիկունը, և հայրդ չէր գար... Մինակ քու նամակներդ քիչ մը ուրախութիւն կը պարգեւէին սրտիս: Ա՛հ, կուզեմ ըսել քեզ, ես հպարտ եմ ու երջանիկ. վասնզի վերջապէս քիչ մը իմ ձեռակերտս ես... և երբ կարդացի լրագիրներուն մէջ—յատկապէս բերել տուի... ցուցնելու համար զանոնք—«մեր մեծ նկարիչ Մարսիալը», այն ատեն զովութիւն մը կը զգայի սրտիս մէջ: Այնքան աղուոր բան է զաւկի վրայ հպարտանալը:

«Խօսքն ընդմիջեց: Շնչառութիւնը կարճ էր: Ա՛լ չէի տարակուսեր: Մահը իր որսին կը սպասէր, ա՛լ չէր կրնար անկից խուսափիլ...

«—Բայց, հա՜յրդ... ի՞նչ եղած է: Վերջին անգամ ինծի գրելուն, կը զօրուէր... կեցիր... անունը աղէկ մը չեմ յիշեր... Սայկոն... այո, ճիշդ է: Եւ կ'ըսէր ինծի թէ ամեն բան լաւ կ'երթար, թէ ապահով էր յաջողելուն... թէ շատ հարուստ պիտի ըլլայինք... և կը յաւելուր... ասիկա ծիծաղս կը շարժէ. «Հօրդ Թագաւորը իր խորին յարգանաց հաւաստին կը ղրկէ քեզ...» Կը յիշե՞ս... ի՜նչ տարօրինակ մարդ էր Հօրդ Թագաւորը:

«Եւ քրքիջ մը արձկեց: Վախցայ: Արդեօք ցնորքը նորէ՞ն պիտի տիրէր անոր վրայ: Բայց իր կամքը յաղթեց հիւանդութեան: Ինքզինքին տէրն եղաւ:

«—Այն ժամանակէն ի վեր, բնաւ լուր չառի հօրդ վրայ... Շատ չսարսափեցայ... վասնզի իմացուցած էր ինծի թէ երկար ուղեւորութիւն մը պիտի ընէր... դէպ ի... Բմըրներուն երկիրը: Արդէն իմացած ես այս անունը... Արձանը որ նստուկի մը մէջ իրեն ղրկուեցաւ... կը յիշե՞ս... Լէքռէօ Թագաւորը, Բմըրներու վերջին վեհապետն է, ըսաւ մեզի... Կը յաւելուր թէ արդէն գացած էր այն երկիրը... և թէ, բնիկներուն... վայրենիներուն կողմէ բնաւ վախ չի կար... և սակայն ա՛լ բնաւ լուր չառի վրան...

«Կարծեցի թէ մինակ այդ մտատանջութիւնը այդպէս ընկճած էր մայրս, և ջանացի ապահովել զինքը: Բայց նշան ըրաւ ինծի որ լռեմ:

«—Այս ամենը կ'ըսեմ քեզի, շարունակեց, կ'ուզե՞ս ճշմարտութիւնը իմանալ, չուշացնելու համար այն վայրկեանն ուր պիտի իմանաս սոսկալի լուրը...

«—Բայց, մայր իմ, ի՞նչ վշտաւէտ բան կրնայ պատահիլ մեզ: Քանի որ հայրս ողջ է...

«—Այն լուրը, ըսաւ տենդոտ շեշտով մը, սա է որ մեր ստակները պահող դրամատէրը... դուն գիտես, Պոլտոյի սեղանաւորը... Պ. Լսմբըրմօզը...

«—Յե՞տոյ...

«—Այն թշուառականը առեր քալեր է՝ հետը տանելով մեր համեստ հարստութիւնը... բոլորովին կործանուած ենք...

«Առանց թողլու որ բառ մը արտասանեմ, կը շարունակէր.

«—Կործանուած ես, կը լսե՞ս: Թշուառութիւնը կ'սպառնայ քեզի: Փարա մը չունիս ա՛լ: Պիտի մեռնիս անօթութենէ, ցուրտէ... Ես գիտեմ ի՛նչ ըլլալը: Դուն դեռ շատ փոքր ես դէմ դնելու համար անողորմ զրկանքներու... Ա՛լ բան մը չունինք, բա՛ն մը...

«Ամեն մէկ բառը կ'ընդհատուէր տեսակ մը խորթիւնով:

«Ուրեմն, ասոր համար էր որ կը մեռնէր մայրս: Ա՛հ, յիրաւի, զգացի թէ բոլոր էութիւնս կը յուզուէր այս մտածումէն... Իրաւ, արդէն կը սահէի չարիքի զառիթափին վրայ... բայց դէթ ստակին սէրը չորցուցած չէր սիրտս... Ինչո՛ւս պէտք այդ հարստութիւնը: Կործանո՞ւծ: Է՛հ, աւելի աղէկ... մինթէ ասով չէի՞ ստիպուեր իրեն հատուցանելու հարիւրապատիկը այն զոհողութիւններուն զորս ըրած էր ինծի համար: Այս ամենն բսի իրեն: Ի՛նչ պերճախօսութեամբ կը ճառէի աշխատութեան, յաջողութեան, փառքի, հարստութեան վրայ, և սակայն յանկարծ խօսքս կտրեցի: Շուրթերուն վրայ խորին դժուարահաւանութեան ժպիտ մը կը յածէր:

«—Կը տարակուսի՞ս իմ վրայ, մայրիկ, գոչեցի: Ա՛հ, գէշ բան է:

«—Մանկի՛կ, ըսաւ:

«Իր մօտը քաշեց զիս, այնքան մօտը որ իր շուրթեր ականջիս դպան:

«—Դուն կը կարծես, ըսաւ մեղմիկ, և իր աչուըներ կը խոնարհէին իբր թէ իր ըսածէն շիկնէր, դուն կը կարծես որ չե՞մ գիտեր անցած դարձածը: Գիտեմ որ կը սիրես... ու կը սիրուիս... Օ՛հ, այս բանը նախ վշտացուց զիս, բայց յետոյ տրամաբանեցի... Դեռ երիտասարդ ես... և յետոյ ինծի ըսին թէ կը պաշտես զինքը: Իզապէլ կը կոչուի: Ճիշդ է, այնպէս չէ՞: Լա՛ւ ուրեմն, կը վախնամ որ եթէ աղքատանաս... քեզի կը թողու անիկա... և դուն շատ վիշտ կը կրես:

«Աստուա՜ծ իմ, այս մաքուր ու կոյս կինն ո՞ւսկից սորված էր այս ներողամտութիւնը: Եւ եթէ տեսնայիք այս քիչ մը նըրբին, քիչ մը հեգնոտ ժպիտը համակ սէր և համակ ներողութիւն... Այս կոյս-մայրն այնքան կը սիրէր իր որդին որ միշտէ կը մեռնէր եթէ արցունք մը թափել տար անոր... և որո՞ւն համար, որո՞ւն համար այս նուիրական յուզումը... այս վսեմ գիջումը:

«Այն կնոջ համար որ ինքզինքը ծախած էր, որ ինքզինքը կը ծախէր, որ ինքզինքը պիտի ծախէր անդադար և միշտ:

«—Չեմ ճանչնար զինքը, ըսաւ մայրս... բայց քու մէջէդ կը տեսնեմ զինքը... դուն կը սիրես զայն... ուրեմն բարի և գեղեցիկ է... Օ՛հ, կը ճանչնամ քեզի... լաւ դատաւոր ես:

«Կուզէի ինքզինքս սպանել անկողնին առջեւ:

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ իր տունը դարձաւ, ի Մաքրիգիւղ, ուր այցելութիւններ ընդունեց։

Ն. Ամենապատուութիւն այսօր Պատրիարքարան կուգայ։

Իր ժամանակին մենք հաղորդել էինք, որ անցեալ տարի Շամախում խոլերայից վախճանուած յայտնի հարուստ երիտասարդ Ամբառ-բէգ Լալայեանի մեծ եղբայր Պօղոս-բէգ Լալայեանը իր եղբօր յիշատակը յաւերժացնելու համար վճռել էր զանազան հաստատութիւններին նուիրաբերութիւններ անել։

Բացի այդ նուիրաբերութիւններից, Պ. Պօղոս-բէգ Լալայեանը, ինչպէս մեզ հաղորդում են, տարեկան 360-ական ր. է յատկացրել երկու թոշակաւոր ...

ՀԻՆ ԳԻՆԻ

ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՐԵՔ տարուան և ՏԱՍՆԸՎԵՑ տարուան ճերմակ ու սեւ անապատ գինիներ շիշերու մէջ պահուած։ Այս գինիներ մեծապէս օգտակար են ստամոքսի տըկարութիւն ունեցողներու և մանաւանդ նոր ապաքինած հիւանդներու։ Կը գտնուին յՕրթագիւղ հանգուցեալ Մուխթար Ցակոբ աղաի տունն, որ շատ դիւրաւ կը գըտնուի հայոց եկեղեցին դիմուելով։

821 4—10

...մէջ յետոյ երկաթուղւոյ կառախումբով մեկներ են։ Մակուկավարը այդ անձերը տեսնելով իր բաժինը պահանջեր է։ Չարագործք պատասխաներ են թէ տան մէջ բան մը գտած չէին։ Մակուկավարը հաւատ չընծայելով ոստիկանութեան դիմեր և խնդիրն իմաց տուեր է։ Թէ՛ մակուկավարն և թէ այդ երկու չարագործք ձերբակալուած են։

Հրատարակուեցաւ Տէմիրճիպաշեանի Հայ-գաղ. Բառարանի 12րդ. Թիւը, գին 10—12 ղրուշ, կեդրոնատեղին է Զ. Թորոսեանի գրատունը, Պահճէքափու, Թիւ 4։

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ, 10 Հոկտ.—Աւստրիոյ Երեսփ. Ժողովոյն մէջ ելմտական նախարար Տքթ. Շդայնպախ 1894ի ելմտացոյցը մատոյց։ Ծախք 618,694,237 ֆիորին, հասոյթ 619,105,779, առաւելութիւն 411,542 ֆիորին։ Անցեալ տարիէն ի վեր հասոյթք 6,594,159 ֆիորին, ծախքերն ալ 7,791,031 ֆիորին աւելցած են։

ՓԱՐԻԶ.—Հեծելազօրաց Է. զօրաբաժնին և Թիթեւ (Հիւսար) հեծելազօրաց Է. կիսաբաժնին վրայ մէկ մէկ հեծելագունդ աւելցած է։

—Ի Լոնտոն, տարեկան մեծ ձիարշաւին, երեք ձիեր յաղթութիւն տարին, երեքն ալ Ֆրանսական։

ՀՌՈՄ. — Ի Բալէրմօ, մէկ օրուան մէջ, 34 վարակեալ, 14 մեռեալ։ Ի Լիվոռնօ 2 ...

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՐԴՈՑ ԱՏԵՆԱՊԵՏԻՆ
ԱՐՏԱՍԱՆԵԱԼ Ի ՀԱՆԴԷՍԻ ՎԿԱՅԱԿԱՆԱՑ ԲԱՇԽՄԱՆ Ի ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ, 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԸ

Ամեն. Սրբազան Հայր,
Գերապատիւ Ս. Հարք և Ազնուաշուք Տիկնայք և Տեարք հանդիսականք,

Ա.

Ցանուն Ուսումն. Խորհրդոյ կուգամ շընորհակալութիւն յայտնել ձեզ որ բարեհաճեցաք պատուել ազգային Նախակրթութեան պաշտօնապէս քննուած շրջանաւարտից վկայականաց բաշխման այս անդրանիկ հանդէսը։ Բարեբախտ եմք վայելելու բարեբաստիկ ներկայութիւնն Նորին Ամենապատուութեան Տ. Ցարութիւն Ս. Արք. Եպիսկոպոսի, Պատրիարքին Երուսաղիմայ, որ անակնկալ շուք կը յաւելու հանդիսիս և ի Սիոնէ օրհնութիւններ կը բերէ սփռել մեր վրայ։ Ի մասնաւորի շնորհապարտ եմք մեծաշուք ներկայութեանն որով Ազնուափայլ Սալիհ պէյ, Շիւքրի պէյ և Իսատ պէյ կը հաճին պատուել զհանդէսս՝ բերելով մեզ զթանկագին հաւաստիս այն բարձր հոգածութեան որով կայս. ...

տաղ սերնդեան դաստիարակութեան կեդրոնական խնդրոյն մէջ, այլ ընդհանուր ուղղութեան մը դեկը դրած է անոր ձեռքին մէջ, և թէ սա յօժար ու ջանադիր է կատարելու իր առանձնած պարտականութիւնները։ Աւարտական քննութեանց կեդրոնացման մասնաւոր կէտին գալով, պէտք է գիտել թէ կազմական կանոնագիրը, յարաբերական կեդրոնացում մը միայն տնօրինած է, վասն զի մէն մի գաւառի Ուսումն. Խորհուրդ ինք իր յատուկ շրջանակի դպրոցաց արդիւնքը պիտի քննէ ու վաւերէ այս կերպով, եւ երբ կեդր. Ուսումն. Խորհուրդն կը ձեռնարկէ նոյնն ի գործ դնել մայրաքաղաքիս ազգային նախակրթարանաց մասին, կ՚ընէ զայս ո՛չ իբրեւ կեդրոնական կրթական վարչութիւն՝ այլ իբրեւ Պոլսոյ թեմին Ուսումն. Խորհուրդը։

Եւ կը կարծէ՞ք թէ լոկ ձեւական փոփոխութիւն մ՚ըլլայ այս, որ կրթական կեդրոններու իրաւասութիւնը չնչտելու պիտի կրնայ ծառայել, բայց առո՛ր միայն եւ ո՛չ ուրիշ բանի։ Ո՛չ, կը հաւատամ, ինչպէս ըսի ճառիս սկիզբը, որ կրթական բարեկարգութեան եւ վարժարանաց արդիւնաւորութեան մասին մե՛ծ պիտի լինի անոր օգտակարութիւնը։ Ամէնքս, ու մանաւանդ հրապարակաւ, միշտ գանգատած ենք որ մեր վարժարանք ամէն ամ հանդէս կը կատարեն հարցաքննութեանց արդեանց, շրջանաւարտներ կը ներկայեն, կը նուիրեն ազգին, որոց կը յանձնեն հրապարակաւ վկայական՝ յայտարար իրենց ստացած կրթութեան, եւ սակայն զգալի կերպով չի բարձրանա՛ր մտաւոր ու բարոյական կրթութեան մակարդակը մեր ժողովրդեան մէջ, եւ թէ յաճախ երբ կ՚երթաս մօտէն շօշափել այն շրջանաւարտի տիտղոսով դուրս եկածներն մեր նախակրթարաններէն՝ զիրենք շատ բաներու մէջ կրթութեան անհրաժեշտ տարրերէն իսկ զուրկ կը գտնես, և հետեւապէս զըրկուած անպատրաստ կեանքի պայքարին։ Ոմանք կ՚երթան ո՛չ թէ շարունակելու իրենց ուսումն լաւագոյն դպրոցներու մէջ, ազգային կամ օտար, այլ գրեթէ ի նորոյ սկսելու զայն, այլք, ու մեծ մասն, կը խառնուին ռամկին մէջ, քիչ տարբեր անկէ, շատ քիչերը միայն՝ բախտաւոր հանդիպելու իրենց թաղի վարժարանին քիչ թէ շատ բարեկարգ մի շրջանին՝ անկէ մեկնելու ատեն կը տանին իրենց հետ աւելի կամ նուազ գոհացուցիչ կրթութեան պաշար մը։ Ամէնքս ալ ներկայ եղած ենք ցարդ՝ մեր թաղային վարժարանաց շատին մէջ՝ այդ շրջանաւարտ կոչուած կարգերու քննութեանց։ Գրաբար հատուած մը կը թարգմանէ կամ քերականօրէն՝ կը վերլուծէ պատանին կամ պատանուհին, բայց չի կրնար աշխարհաբար կոկիկ նամակ մը շարադրել։ Քննելի առարկայից կարգին մէջ կը տեսնես պատմութիւն ու աշխարհագրութիւն, եւ ահա կ՚ըսեն քեզ թէ ընթացաւարտք միայն վերջին վեց ամսուան մէջ հետեւած են պատմութեան ընթացքի մը եւ հազիւ տեսած են Եգիպտացիներն, Քաղդէացիներն ու Բաբելացիները, — դարերով հեռու են դեռ նոյն իսկ մեր թուականի սկզբէն, — իսկ աշխարհագրութենէն միայն Եւրոպան գիտեն կամ թէ կրնան ցուցնել նաեւ Ասիոյ լեռներն ու գետերը։ Հայ մատենագրութիւն բառերը կը կարդաս քննութեանց յայտագրին մէջ. առանց ընդարձակ մանրամասն հմտութիւն մը սպասելու, կը յուսաս որ գէթ առարկային ամբողջութեան վրայ քիչ շատ ամփոփ ծանօթութիւն մը ստացած են, և ի՜նչ յուսախաբութիւն երբ կը տեսնես թէ ուսուցչին հարցումները Գողթան երգերէն անդին չեն իջներ։ Քննութեան մ՚ատեն ընթացաւարտ օրիորդի մը հարցուցի թէ ի՛նչ է շրջանակն ու ի՛նչ են իր յատկութիւնները. ապշեցուցիչ լըռութիւն մ՚եղաւ իր պատասխանը։ Շատ անգամ, շատ տեղ, ուզած եմ գիտնալ թէ իբրեւ ընթացաւարտ ներկայացեալք ունի՞ն ծանօթութիւն բնական պատմութեան և բնագիտական ուսմանց գէթ նախատարերց. զարմանք. կ՚անգիտանային իսկ մարդկային մարմնոյն կազմութիւնը, և օդոյ ու ջրոյ ամենապարզ երեւոյթները բացատրելու անկարող էին. բան մը չէին գիտեր նաեւ մարմնոյ և հոգւոյ առողջութիւնը պահպանելու միջոցներուն վրայ։ Եւ ասոնք էին այն պարոններն ու օրիորդները որք հետեւեալ կիրակէ օրը շքեղ հանդէսի մը մէջ հոծ բազմութեան մ՚առջեւ պիտի ներկայացուէին իբրեւ շրջանաւարտք տարրական կամ մանաւանդ բարձրագոյն — զի ո՞ր թող յանձն կ՚առնու փոքրիկ անունն իր վարժարանին համար — եթէ ոչ երկրորդական — կրթութեան, ու ճառեր կը կարդային (իրենց դասատուներէն շարադրեալ, ու առանց իսկ հասկնալու զանոնք) որք ծափահարութեամբ կ՚ողջունուէին, և վկայական կ՚ստանային (այն կրթութեան համար զոր չէին ստացած) և — զի ծաղիկը քաղաքակրթութեան նշան է — նաեւ փունջեր ու պըսակներ։ Խաղ մը ու պատրանք մը չէի՞ն ու չե՞ն այդպիսի հանդէսք, որ յառաջդիմութեան ցնորքն ու ստուերը միայն վայելել կուտան մեզ պահ մը, թողլով զմեզ մեր տգիտութեան ու խեղճութեան մէջ հո՛ն ուր որ եմք։ Կազմական կանոնագրոյ տրամադրութեան համաձայն կատարուած աւարտական քննութեանց յաջորդող վկայականաց բաշխման հաւաքական այս հանդիսից մէջ ոչ եւս այս պատրանքը, ու Ազգը պիտի կրնայ վստահութեամբ ողջունել իր տարրական ու բարձրագոյն նախնական կրթութեան աւարտավարժները, վասն զի ո՛չ եւս այլազան չափեր ու կշիռներ գնահատման, ըսել կուզեմ՝ զանազան թաղերու վարժարանաց մէջ ի գործ դրուած ուսմանց այլազան յայտագիրք, ըստ հասկացողութեան՝ ըստ կարողութեան՝ ըստ քմաց հոգաբարձուաց և ուսուցչաց իրարմէ տարբերուած ու այլափոխուած, երկնցած ու կարճցած, յաճախ կարեւորէն զըրկուած ուրիշ տեղ միրգ անկարեւորով բեռնաւորուած, այլ ընդհանուր և ճշմարիտ չափ մ՚ու կշիռ մը, ո՛ր է տարրական և բարձրագոյն նախակրթութեան պաշտօնական ծրագիրը, կազմուած հետեւողութեամբ յառաջադէմ ազգաց նման ծրագրաց ու հիմնուած մանկավարժական պահանջմանց վրայ, որը քննիչ յանձնաժողովոց ձեռքը պիտի ըլլայ միօրինակ ու անվրէպ կանոն մը քննելու և հաստատելու կարողութիւններն, ո՛չ [illegible] ու դպրոցէն ալ գան քննելիք։ Օտար ու չէզոք քննիչներ պիտի վկայեն կարողութեան քննելոյն, ո՛չ թէ իւր հոգաբարձուք և դասատուք որոց անձնասիրութիւն կամ համակրանք կրնան թիւրել դատումնը։ Եւ չպիտի ունենանք այլ եւս շրջանաւարտներ՝ պարզապէս շնորհիւ այն պարագային թէ այս ինչ վարժարանի պետէն չէ ներեր տարի մ՚եւս կամ աւելի պահել վերին դասարանի աշակերտներն․․․։ Շրջանաւարտի վկայական մը, որ ստացուի ձեռնհաս անձերէ կազմեալ քննիչ յանձնաժողովոյ մ՚առջեւ գրաւոր ու բերանացի լուրջ փորձերու ենթարկուելէ յետոյ, իրական ու անսուտ վկայութիւն մը պիտի ըլլայ ուսանողին ստացած արժանաւորութեան, որոյ վրայ պիտի կրնայ նա չափաւոր այլ ճշմարիտ հպարտութիւն մը զգալ։ Զօրաւոր խթան մը պիտի ըլլայ անշուշտ այս դրութիւն որ պաշտօնական կատարելագործեալ ծրագիրք ընդհանուր գործադրութիւն ստանան դպրոցաց մէջ, վասն զի քննութիւնք միօրինակ պիտի կատարուին նոյն ծրագրաց վրայ և հարկ պիտի ըլլայ որ ըստ այնմ պատրաստուին ամէն ուսանողք, և եթէ նոյն իսկ ազատ մնան թաղեցիք ու թաղային վարչութիւնք ներկայացնելու կամ ոչ պաշտօնական քննիչ մարմնոյն իրենց վարժարանաց արդիւնքներն, ո՞չ ապաքէն պատուոյ կէտ մը պիտի ընեն իրենց համար ստանալ այդ վաւերացումն, ինչպէս նաեւ չպիտի ուզեն զրկել աշակերտներն անոր ընծայելիք առաւելութիւններէն, նո՛յն իսկ եթէ ըլլան միայն բարոյական. հետեւաբար փոյթ պիտի ունենան գործադրել այն ծրագիրներն որք կը տանին յայդ վախճան։ Ահա՛ բարոյական ոյժ մը մեր նախակրթարանաց կազմակերպութեան գործին նպաստամատոյց, որ իր յատուկ կարեւորութիւնն ունի մեր Ուսումն. Խորհրդոց համար որոց նիւթական կարողութիւնը քիչ է ի հարկէ, և արդէն միշտ լաւագոյն չէ բարոյական ոյժով ու ինքնայորդոր եղանակներով կարենալ ստանալ գէթ մինչեւ մէկ աստիճանը բաղձացեալ արդեանց։ Այլ և այլ թաղերու ընթացաւարտից խառնուրդն ալ միեւնոյն քննութեանց սրահի մը գրասեղաններուն վրայ՝ առիթ մը պիտի լինի բաղդատութեան այդ թաղից դպրոցաց վիճակներուն, որ աւելի կրթասէրին ու յառաջդէմին պատւոյ նիշ մը պիտի տայ և յետադէմ ու անտարբերին նախանձն ու եռանդը պիտի գրգռէ։ Ահա՛ թէ ո՛րպիսի օգուտ պիտի կարենայ բղխիլ քննական կեդրոնացեալ այն դրութենէն զոր Պատկառելի Խառն Ժողովոյ վաւերացուցած Ազգային Նախնական կրթութեան կազմական կանոնագիրն կը պատուիրէ և որում անդստին այս տարիէն իսկ գործադրութեան սկիզբ ըրաւ Ուսումնական Խորհուրդը, թէեւ գիտէր արդէն որ քիչեր ի հարկէ պիտի պատասխանէին իր հրաւէրին, քանի որ դեռ նոր հրատարակուած էր կանոնագիրն, և ժամանակ չէր եղած տակաւին ըստ այնմ բարեփոխելու և լրացնելու նախակրթարանաց ուսմանց յայտագիրքն, և հետեւապէս չէր կարելի պահանջել որ շատեր պատրաստ գտնուէին քննութիւն մ՚անցնելու անոր պահանջմանց համեմատ կամ գրեթէ։ Բայց սկզբնաւորութիւնն այս օգուտը պիտի ունենար որ այս տարիէն ա՛լ անուանական շրջանաւարտներ չպիտի ունենայ ազգը, պիտի վար դրուէին դպրոցաց մէջ աշակերտներ որք հաւանաբար առանց ասոր պիտի արձակուէին վկայեալք և յառաջիկայ տարուան համար մղումը տրուած պիտի ըլլար արդէն (*)։

Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ՈՒԽՏԱՒՈՐԻ
ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

ՎԱՐԱԳԱՅ ՏՕՆԸ

(Շու. Երէկ Բէ-էն և վէրէ)

Այսպէս կ՚անցնի օրը։ Քիչ մը ծերունիներ, մանաւանդ կիներ, երկար գլխաւէ ձանձրացած, նոյնպէս և պըզտիկ տղայք, ամէն մէկն իրենց տեղը կ՚երկննան քնանալու այդ զով զեփիւռին տակ։ Շատ մը մանկամարդ կիներ ու կարմրուկ օրիորդներ լեռան ասպետի հովեր առած՝ քանի մը երիտասարդներու առաջնորդութեամբ լեռ, ձոր, հոս ու հոն ցրուած են պտտելու և զուարճանալու. և իրիկուան խումբ առ խումբ խռնուած ետ կը դառնան, երեսնին գլուխնին զարդարած գինըրբուկի զմայլելի փունջերով։

Այսպէս անցաւ մինչեւ իրիկուն, առանց հաշուի դնելու քանի մը կռիւներ գինովներու մէջ։

Այդ խուռն, անձնապաստան երիտասարդներ գինովութեան և այլ վարմանց տարօրինակ չափազանցութեամբ կալատոեն այդ զուարճութեան տեղի հրապոյրը, իրենց յնծութեանց կոչ[ով] կոչիս պղծութեամբը տգեղ հակապատկեր մը կազմելով դեռ եւս մանուկ բուուղ պատանեաց և իգական սեռի ուրախութեանց հետ։

* *

Իրիկուն էր։ Ամէն մէկ խումբ ու ընտանիք ժողված էր իւր «բալարբէքին» և վանքին ներսը քաշուած. թէեւ վանքի բակն շրջակայք կան 35-40 հատ սենեկիկներ, բայց ժողովրդեան այդ խուռն բազմութեան տեղ կը դիմանա՞յ։ Ամէն մէկ սենեկի մէջ կը լեցուին 5 6 ընտանիք, 25-30 հոգի, անասելի խրտանցումով մը զիրար կը հրմշտկեն, բայց այդ բան մը չէ։ Սենեակներու առջեւի ճեմելիքը, որ բաւական մեծ տեղ է, այնպէս մը լեցուած են, որ մարդս անցուդարձի ճամբայ չի գտներ։ Այդ ալ ձգէ։ Վանքի բակը, տհաճելին ընդարձակ տեղ մը, այնպէս խճողուած են, որ իրարու գլխուն նստիլ, և շատ անգամ երկու երեք մարդ իրարու վրայ պառկիլը միշտ տեսնուած իրողութիւններէն է։ Այսպէս այդ 2-3000 ի մօտեցող երկսեռ բազմութիւնը ծանօթը անծանօթին թեւին տակ, այր ու կին, մանչ ու աղջիկ խառն պիտի օթեւանին այդ պայծառ ու լուսաւոր երկնքի տակ։

Կը կարծէ՞ք որ ժողովուրդը եռացնող ցնծութեան այս պոռթկումը տեղի տայ քնոյ կամ հանգստութեան. կըրնամ վստահօրէն ըսել որ ուրախութեան ամենակրակոտ ժամանակը բուն իսկ գիշերն է։ Ուրախութիւնք, խրախճանք, զուարճութիւն աւելի եռանդեամբ կը շարունակուին միշտ նոյն ռամիկ բայց հաճելի ձեւին տակ։ Գիշերային այս ցնծութեան հեղեղին մէջ եթէ կայ մէկը, որ հակառակ իրեն համար եղած ամէնօրեայ յոգնութեան՝ գրկոտ կը կրէ, ան ալ պաշտօնավարէս ատամնբան է, որով շատ խեղճ և հալածական կերպով կը պարապին ուրախութեան ժամ չահելու համար։ Շատ դիւթիչ ու խորհրդաւոր տեսարան մ՚է այդ ժխորը լուսին միապաղաղ շողերու տակ։ Բանաստեղծ մը շատ պիտի օգտուէր ատկից։

Դարձեալ ասոնք, ո՛չ, այս ուրախ ճաշիկներ, ասոնք են որ կը տիրեն ուրախութեան. թէեւ ամէն ոք կը պոռայ, կը ցատկոտէ, կը նուագէ, բայց ո՞ւր կը միայ այդ կրակոտներուն խաղը, տաղը, նուագը գերազանցել, ասուեր տակ ձգել։ Նորէն կազմած են նո՛ն երկար շղթան, կը դառնան ու կը դառնան, սավուլ ու զուռնան ալ կը ճչեն կը գոռան։

Ասդին, անդին մը, արմնիք մը, նորութիւն ըլլալով, չաները զարմանք պատճառելով կը տաղտայ, «խոճա» (հարուստ) դասակարգին կը պատկանի այդ տեղը, ուր կուտակուած են էրիկ ու կնիկ մարդիկ, պզտիկ մանչեր ու աղջիկներ, կը գիտեն, կը հիանան այդ ճերմակ ատամներու եղանակին վրայ, մի քանի պատանիներ կ՚երգեն. սա քիչ մը «քիպար» խումբ է։ Կը տեսնես որ երկայնահասակ, նախշուն շալվարով կարիճ մը կ՚անցնի ատկից, ասոր գլխուն, անոր թեւին, երրորդի ծնկին կոխելով, քանի մը կիներ ու աղջիկներ կը ճչեն այդ ծանր ոտքին տակ։ Դա կէօմաշ գասեն է։ Կարմրցած, չիղ, արհամարհոտ և միեւնոյն ժամանակ գոռոզ ասպետի նման նայուածք մը կը նետէ այդ նուագին վրայ, որ կը համարձակէր իւր ճղուած ձայնը բերել դնել սավուլի խոշոր, ավելալից ու լեցուն ձայնին քով, առանց ամչնալու․․․ ա՛խ, այդ նորելուկ բաներ․․․ Այդ պոռչտալ, ղանչալ, անհասկանալի ամբոխներու մէջ կը գտնուին և փողեր (սրինգ), քեմէնիներ, սանթուրներ եւն. ամէնքն ալ միացած, նոյն կերպով «—ան—» արտայայտելու համար միայն, կը պոռան, կը կանչեն, կը ճչեն, կը գըռչեն, կը ճուան, կը մլաւեն, կը գռան, կը գայլայեն, կը ոռնան․․․ ո՛վ խառնէ առնեւ հետ և մնայանակններու ու ոգելից ըմպելիք ծախողներու ծխամ ձայները և երկնակալ։

Այս ժխորը, այս այլազան ու ականջ պատռող երաժշտութիւնը կ՚երկարի մինչեւ արշալոյս, միշտ միեւնոյն միօրինակութեամբ ու եռանդով, վարագայ այդ հինաւուրց վանքը թնդացնելով։ Արշալոյսի ատենն է որ բազմութեան մէկ մասը, մանաւանդ իգական սեռը, այլ եւս չը կրնալով դիմանալ՝ ճիշդ կեցած տեղերնին կը գլորին քնանալու։

Նոյն կերպով անցաւ և երկուշաբթի, և երբ իրիկուան խաւարը եկաւ իւր սեւ վերարկուին պլլել ամբողջ բնութեան հետ նաեւ այդ վանքը, նա այլ եւս պարպուած, լռած էր, և կը պատրաստուէր լինալ իւր խոր քնոյ մէջ, մինչեւ որ կրկին գայլն նորէն արթնցունել զինքը։

Ախորժելի տպաւորութեամբ մը մեկնեցանք Վարագէն։

20 սեպտ. 93 — ՀՄԱՅԵԱԿ ՆԱՐԼԵԱՆ

(*) Երկրորդ և վերջին մասը վաղուան թուով։

ՀՈՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՓՇՐԱՆՔՆԵՐ

ԳԻՆԻՆ ՀԻՆՑՆԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑԸ

Գինին տաքցնելու գիւտն ընող անունն անծանօթ, գիւտի ի գործ դըրուած թուականն ալ անծանօթ է, թէեւ օտար հողագործ ու գինին հեղինակներ իրենց գործոց մէջ զանազան թուականներ կ՚աւանդեն մեզ։

Գինեգործներ շատոնց գիտէին գինին տաքցնելու օգուտները, տաքցնողներ միշտ մրցմանց մէջ յաղթանակը կը տանէին, ուստի կը նկատէին այդ գործողութիւնը իբր թանկագին գիւտ մը ու կը պահէին գաղտնի։

1864 ին միայն՝ Պ. Բասդէօռ, Ֆրանսայի գիտական կաճառին հաղորդեց խել մը տեղեկութիւններ՝ գինիներու հիւանդութեանց, անոնց պատճառներուն և դարմաններուն վրայ, որով անբացատրելի ու անհասկնալի թուած երեւոյթներ լուսաբանեց ու ընդհանրացուց։

Գիտութեանց իշխանի հրատարակութիւնները նախ գիտական աշխարհի մէջ փոթորիկներ յարուցին, բայց գինեգործութեան վրայ դրած ազդեցութիւնը երբ հրապարակ եկաւ՝ խաղաղութիւնը շուտով վերահաստատեցաւ, ուրովհետեւ գինեգործք անմիջական օգուտներ քաղեցին գիտունի խոհուն խորհուրդներէն. արդէն կաճառի անդամները վարդապետի հակառակ ըլլալով՝ վարդապետութիւնը չէին ընդունէր, եթէ ոչ համոզուած պիտի համակրէին։

Գինին ալ իւր հիւանդութիւնները ունի, ինչպէս են դառնանալը, լեղանալը, թթուիլը, քացխիլը եւն. եւն. Բան մը առանց պատճառի չըլլար, գինին ալ առանց պատճառի չի հիւանդանար. հոս cryptogamesներն են գինիի կրած փոփոխութեանց պատճառ. այս էակները՝ ամենէն անվարժ աչքեր մանրադէտի մը միջոցաւ կրնան տեսնել հիւանդ գինիին մէջ և մինչեւ իսկ առողջներու մէկ մէկէ զանազանել։

Բասդէօռ գտած էր որ եթէ խըմըելի հեղուկ մը շիշի մը մէջ դրուի ու բերանը լաւ մը խցուի (օդի հաղորդակցութիւնը արգիլելու համար) ու այնպէս տաքցուի, ժամու մը չափ աւուել 75 աստիճան այլ եւս բնաւ չի խմորուիր, ուստի առաւ խմորելի գինիներ լեցուց շիշերու մէջ լաւ մը խցեց, դրաւ ջրի հալլին մէջ, բարձրացուց ջրոյն բարեխառնութիւնը $+ 75^{0}$ աստիճանի, ժամու մը չափ, վերջը ամիս մը շարունակ $+30^{0}$ աստիճանի մէջ պահեց այդ գինին (ամէնէն նպաստաւոր աստիճանն է խմորման) որ բնաւ փոփոխութիւն չի կրեց, իւր թարմութիւնը, համն ու հոտը նոյնը մնացին միշտ, ինչ որ էին չի տաքցուած։

Իւր ըրած փորձերէն հետեւցուց թէ եթէ ո և է գինի մը լաւ մը գոցուած ամանի մը մէջ դրուի ու տաքցուի $+ 75^{0}$ աստիճան ժամ մը միայն, յաւիտենապէս կը դիմանայ, բնաւ չի խմորուիր եւ իւր համն ու հոտը կը պահէ։

Տակառներու մէջ գինիները պահելու համար տաքցնելու գործողութիւնը մեքենաներու միջոցաւ կը կատարուի։

Շիշերու մէջ պահելու համար լցէք շիշերը, բայց ո՛չ մինչեւ բերանը, քիչ մը պակաս, խիցը դրէք, վերջը ուռիի կողովի մը մէջ շարեցէք՝ անջատելով միջոցները խոտով, որպէս զի շիշերը մէկ մէկու չի զարնեն ու չի կոտրին, շիշերը ուղղահայեաց դիրքի մէջ պէտք է ըլլան՝ ոչ հորիզոնական, կոխուած և ո՛չ պառկած։

Տաքցուցէք կաթսայի մը մէջ ջուրը $+ 75^{0}$ աստիճան ու կախեցէք շիշերը պարունակող կողովը տաք ջուրին մէջ ու սպասեցէք ժամ մը. այս ժամանակամիջոցին ջրի բարեխառնութիւնը փոփոխութիւն պէտք չէ կրէ։

Ժամ մը վերջը՝ երբ շիշերը հանէք ջուրէն, խցեցուցէք մառանին մէջ, բայց այս անգամ հորիզոնական դիրքի մէջ դրէք, այսինքն պառկեցուցէք ու, հաւաստացէք, եթէ գործողութիւնը լաւ կատարեցիք, թէ ձեր գինին յաւիտեան պիտի պահուի։

Կրնայ օգտուիլ այս պարզ ու աժան գործողութենէն։

Գուրգէն Գ. Մէճլումեան

Թօփ - Քափու

Վատի անուի

ԻՏԱԼԱՑԻ ԱՒԱԶԱԿ ՄԸ

Սիէնէն կը գրեն.— Սիէն եւս ունի իր Թիպուրցին. 1892 մայիս 12ին, վայրագ աւազակ մը, Թուրչի, մականուանեալն Պաֆֆէ, քառասուն տարու, որ շատ տարիներ սարսափ թողած էր գաւառներն մէջ, սպանելով և կողոպտելով, ի բացակայութեան քառասուն տարուան բերդարգելութեան դատապարտուած, և նորէն անհետ ըլլալով։ Բնակիչք, գլխաւորապէս անոնք որ վկայութիւն տուած էին իրեն դէմ, մեծ սոսկումի ենթակայ են, վասն զի աւազակը իմացուցած էր անոնց թէ վրէժ պիտի լուծէ։ Արդարեւ, քիչ օր առաջ, ի Քաչիանո տի Վիչօվատօ, Սիէնէն 15 քիլոմէթր հեռու, ցորեկ ատեն, հրացանի երկու հարուածով կը սպանէր Մարիա Մանինին, 40 տարու, պանդոկապետուհի։ Ոճիրը գործելէ ետքը, Պաֆֆէ դարձեալ հանդարտօրէն կը լեցունէ հրազէնը և, ոճրին ներկայ գտնուող գիւղացիներու սարսափին և ապշութեան մէջ, կը հեռանայ և անտառը կը մտնէ։

Երկու օր վերջը, Պաֆֆէ, իր մարգոյժէ երկուքին հետ կը յարձակի կալուածներու քննիչ Պ. տը Բլաչիտի կառքին վրայ և կ՚առեւանգէ զայն, տասն հազար ֆրանքի փոխարէն միայն ետ դարձնելով զայն։ Այս աւազակին յանդգնութիւնն արտասովոր է. քանքելապէս կը ծաղրէ։ Իր թղթապանակը միշտ լեցուն է, 1892 մայիս 12ին, ի լրումն յանդգնութեան, մինչ եղեռնագատ ատեանը ի բացակայութեան կը դատապարտէր աւազակը, սա ունկնդիրներուն մէջ կը գտնուէր. այս պարագայ ապացուցուած ու հաստատուած է։ Շատ չըներ՝ Սիէն եկած է, ներկայանալով Պ. Ֆալասքիի, նշանաւոր փաստաբան, խորհուրդ հարցնելու համար անոր՝ իր աներորդին կարգ մը գործերուն վրայ։ Պաֆֆէ շատ գեղեցիկ երիտասարդ մըն է, խարտիշագեղ վարսերով։ Աշխարհիկ մարդու մը պէս կը կրէ ռետինկոտ և սեւ զգեստ։

Այսօր իսկ, կը ծանուցուի թէ առեւանգած է 15 տարեկան մանկամարդ սիրուն աղջիկ մը որ իր ոչխարները կ՚արածէր, և թէ լուր ղրկեր է մէկ քանի կալուածատէրներու, ի մէջ այլոց Պ. Կ. Մաթթէի, Պ. Նէյրոնի և Քառլօ ու Ամիլօ Ամոտէ եղբայրներու որ պիտի սպանուին, փոխանակ վկայութիւն տուած են իրեն դէմ։ Բնակիչք յիրաւի ահաբեկած են և կը պաղատին իշխանութեանց որ ազատեն զիրենք այս սոսկալի աւազակին ձեռքէն։ Մէկ քանի տեղացիներ ձերբակալուեր են։ Կասկած կայ թէ անոնք կօգնեն Թուրչիի։

ԿԱՆԽԱՀԱՍ ՈՃՐԱԳՈՐԾ

Վատ անգթութեան մասնաւոր պարագաներու մէջ գործուած ոճիր մը մեծ յուզում պատճառած է Տինժէի (Ֆրանսա) գաւառին մէջ։ Սեպտեմբեր 25 երկուշաբթի օրը, Բոն-Միւշէ գիւղէն երկու ստամբակներ, Հանրի Բրիուլ, տասնըչորս տարու, և Ժօզէֆ Հօռվէ, տասը տարու, հրացան մը ձեռք ձգեցին՝ որսի երթալու համար։ Երկու բարեկամները շատ չանցած կռուի կը բռնուին։ Բրիուլ աւելի զօրաւոր, իր ընկերը կը ցած մարգագետնին մը կը տանի, ծառի մը կը կապէ զայն բացկատարած եւ, առնելով հրացանը զոր գիտէր լեցունել, նշան կ՚առնէ եւ բերան բերնի կը պարպէ զայն։ Յետոյ կը քակէ ազան, որ գրեթէ մահամերձ էր, կռնակին վրայ կ՚առնէ և իր տունը կը տանի։

Հօռվէ յուսաբեկ վիճակի մէջ էր. գընտակը ծակած էր մէկ աչքը, քիթը ջախջախած էր եւ խորտակած՝ քիմքային կամարը։ Հակառակ իր սոսկալի ցաւերուն հեգ փոքրիկ զոհը կրցեր է պատմել իր սարսափելի պարագաները։ Ծըսմարտապէս ըմբոստացիչ լրբութեամբ մը Բրիուլ ուրացեր է, պնդելով որ անճարակութեամբ զարկած էր իր փոքրիկ ընկերը, երբ ճագարի մը նշան կ՚առնէր։ Կանխահաս ոճրագործը դատարան տարուեր է, ուր հարցաքննութենէ ետք, բանտարկեր են զայն։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԵՐՔ
ԲՆԱԿԱՆ ԵՒ ԲՆԱԳԱՏՄԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
Մասն Ա. մարդ եւ կենդանիք
Դրեց ՅՈՎ.Հ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
(Հետեւողութեամբ Պօնէլէի՝ նախակրթարանաց կարգերու համար)

Այս գիրքը իր տեսակին եւ ուղղութեան մասին միակն է եւ «փոքր տղոց» հասկացողութեան յարմարցուած. տպագրութիւն, պատկերք եւ կազմ գեղեցիկ։

ԺԹ. դասերու բաժնուած է եւ ամէն դասի վերջ ալ առանձին ամփոփումը դրուած է. իսկ գործին վերջը ուսուցչաց համար գիտական բառգրքուկ մը դրուած է զաղղիերէն բառերով մէկտեղ։

Բ. եւ Գ. մասերն որք են՝ «Բուսաբանութիւն եւ Բնագիտութիւն», պիտի հրատարակուին մինչեւ յառաջիկայ յունվար։ Վարժարանաց տնօրէնք 1 օրինակ ձրի կ՚ստանան գրատունէն։

Գին 4 ղրշ. ամէն գրավաճառաց քով. միակ կեդրոնատեղին է Զ. Թորոսեան գրատունը, Պոլիս, Պահճէ գաբու Թիւ 4։ Վարժարանաց համար զեղչուցից զեղչ։ 789 12—20

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Ե ՎԱՅԵԼՉԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ
ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆԻ

Բնական գեղեցիկ ոճ, շահեկան ծիլքեր, ասորիծանական բաշխում, մաքուր ու դիւրըմբռնելի լեզու՝ մասնաւոր առաւելութիւններն են այս դասագրքին։

Իսկ պարունակութիւնն է բազմակողմանի. 1. Շարադրութեան եւ նամակագրութեան հիմնական կանոններ, 2. Ընդլայնելի նիւթերու ճախագիծներ, 3. Վայելչաբանական, շարադասական, լեզուագիտական գիտելիք, հարցեր եւ վարժութիւններ, 4. Տեսարաններ եւ պատկերներ շարադրելու օրինակներ եւ ճեպագրութիւններ, 5. Նախադասութեանց եւ բառերու կապակցութեան վրայ հրահանգներ եւ որ ի կարգին։

Դասատուաց եւ առանձին ուսանողաց համար յօրինուած է նաեւ ԲԱՆԱԼԻ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՅԵԼՉԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆԻ։

Կեդրոնատեղին է Թիւ 11, Դապաքըլը խան, Պահճէ Գաբու. Կը գտնուի նաեւ բոլոր գրավաճառաց քով։ Թիւ 654 12—20

Ֆավլընէռն շոգենաւը, նաւապետ Բրիօր, Լիվրբուլէն ասօր հասաւ ընդհ. վաճառքով։

Ֆլամինէռն շոգենաւը, նաւապետ Շէբհըրտ, Լիվրբուլէն ասօր կը սպասուի դէպ ի ամսոյս 30։

Ֆավլընէռն և Ֆլամինէռն լըդ. ընկ. ԷՏ. ԼԱՖՈՆՏԷՆ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ.

Թրինիթարր շոգենաւը, նաւապ. տ Ուիլիըմս, ասօր հասաւ և այսօր կը մեկնի դէպ ի Լիվրբուլ։

ՄՕՍ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նէճթիւն շոգենաւը հոկտեմբերի դէպ ի 4ին Լիվրբուլէն ասօր կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

[illegible]

Կ. Պոլիս, 15 սեպտ. 188[illegible]

Պարոնայք Նիզոյ և Վօսէն,

[illegible]

ՏԻ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ

[illegible]

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Դամաֆեան գրատունը որուն յաջորդած եմ հաստատուած է շատ տարիներէ հետէ ի Պոլիս Զարմարձըլար Եօքուշ Թիւ 20։ Այս անգամ կը ծանուցանեմ արդոյ հասարակութեան եւ ի մասնաւորի Պատ. Հոգաբարձութեանց եւ ազգ. ուսուցչաց, որ բաց ի Հայ. Տաճկ. Դաղ. գիտական դասական եւ այլ բազմաթիւ գրեանց, դպրոցական նոր շրջանի առթիւ ի վաճառ հանած եմ հետեւեալ դասագիրքը խիստ գոհացուցիչ պայմաններով։

	Ղ.	Փր.
Անճէմեան Թ. Նոր քերականութիւն, աշխարհաբար լեզուի, Ա. տարի	3	—
Անդրէասեան, Մաղկարդ հաւաքածոյք	4	20
Բարսեղեան Հ. Դիտաւորք	5	—
,, Աստուածգիտ. սկզբունք	12	—
Դալլաճեան Պ. Այնէն Մինչլաւ, հման.	2	—
,, ,, ,, ընդրծ.	12	—
Դարպասչեան Ա. Մ. Դաղ. քերականութիւն, ըստ Օլլենտորֆի	15	—
Դարպասչեան Ա. Մ. Արձագանգ Բարիզի (L'écho de Paris),	10	—
Դուրեան Եղիշէ Ծ. Վ. Բառագիտութիւն Հայ. քերականութեան	2	20
Դուրեան Եղիշէ Ծ. Վ. Ընթացք ի գրոց բարբառ Ա.	5	—
Դուրեան Պետրոս, Տաղք եւ Թատերգութիւնք	15	—
Էմիլ Օլլեր, քերականութիւն ֆրանսերէն լեզուի Ա. եւ Բ. մասը	15	—
Էրամբեան Բ. Տարերք Մայր. լեզուի Ա.	3	—
,, ,, ,, Բ.	4	—
,, ,, ,, Գ.	4	—
Թահմազեան Խ. Դեղագրութիւն, հայ. գաղ. համառօտ	2	—
Թահմազեան Խ. Դեղագր. գաղ. ընդրծկ.	20	—
Թէյեան Ն. Իրաւագիտութիւն ընդարձակ Երրորդ Տպագր.	5	—
Թէրզեան Գ. Նոր Այբենարան ֆրան. լեզ.	1	20
Ժորժ Հ. Առողջաբանութիւն թարգմ. Էմմէրճեան	5	—
Հինտլեան, Բանալի ընթերց. Անգ. լեզ.	3	—
,, Ոճք, Յատկաբանութիւնք, Առակք Ֆրանս. լեզուի	10	—
Մօզեան, հաւաքածոյ հատնտիր բերթ. Դաղ. մատենագրութեան	4	—
Ցակօբեան Տօքթ. Հիւանդին բարեկամը	15	—
Շիշմանեան, Քերականութիւն գրաբառ լեզուի	4	—
Շիշմանեան, Քերականութիւն հայ. գաղ. լեզուի	8	—
Ոսկեան, Նոր ընթացք գաղ.է ի հայերէն թարգմանութեան	2	—
Պօզաճեան Տիգրան, Աշխարհ. պատկերգ.	4	—
,, ,, Թուաբ. ընդարձակ	15	—
Սէրվիչէն Տօքթ. Մանկատածութիւն 2 հատոր	20	—
Տըպէյ, Առողջաբանութիւն, թարգմ. Գ. Նիրշապուհ	15	—
Ֆէլէկեան Ս. Ծաղկեփունջ կամ Նոր Ընթերցարան	2	—
Գարագաշեան եւ Գուրգէն, ճաշակ Ոսկեղէն Դպրութեան Ա. եւ Բ.	10	—
Գափամաճեան, Նոր բառագիրք հայ լեզ	15	—
» Հաւաքածոյ ընտիր գըրուածոց մասն Ա	5	—
» » ընտիր գըրուածոց մասն Բ	7	½
» Առձեռն Նամականի	7	—
Աշխարհագրութիւն համառօտ. Գ. Մարգարեան	4	½

763 12—16 ՓՈՂՈՍ ՓԱԼԵՆՑ

ՄԻՍՔԷԹ

Երուանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ ըստ ամենայնի զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու ատի ձեռանց համար բժշկաց կողմանէ իսկ [illegible] օգնութեան եւ մասնաւոր ՄԻՍՔԷԹ մա[illegible] մնալուն եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ գըներով՝ ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը։ Ի Ղալաթիա սամ. Պանքային կարգը Եռաուժ Իպլեանի էֆէնտիի խանին տակ Միսքէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ դեղարանները։ Բերայի նշանաւոր զարեջրատուները։ Ղալաթիա Յովհաննէս խանին մէջ Պօղոս աղայի ճաշարանը։ Վօյվօտա փողոց Թիւ 9, Քիւրքճիլեր փողոց Խաչիկ աղայի Թիւ 27 ճաշարանը։ Սանսարճըլար փողոց Արթին աղայի Թիւ 199 գըրօսարանը։ Մումխանէ փողոց Թիւ 111 Մակազէն Ռիւս խանութը։ Թօփխանէ ծխավաճառ Եանիի Թիւ 1 խանութը։ Կամուրջին վրայ Լօտօրի շոգենաւերուն նաւամատոյցը Մէհմէտ հաճի Դօաթի խանութը։ Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ Թիւ 12։ Ի Պոլիս Հաճօբուլօ խանի կից Մէհմէտ փաշա խան Թիւ 14։ Մեծ Շուկայ Մահմուտփաշալար փողոց Թօբալեանի Թիւ 19 ճաշարանը Բերա Հաճօբուլօ շուկային մէջ Թիւ 10։ Ղալաթիա Սէրայի կից Թիւ 57։ Ղալաթիա Սէրայի դէմը փողոցը Քիլլիոնի Թիւ 6 խանութը։ Հալէպ Չարշըսի մէջ Օննիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ Փողոց շարաբավաճառ Հաճի Սալիմ աղայի Թիւ 54 խանութը, Թագսիմ Պաշի Սերոբէ Անանեանի Թիւ 40 մթերանոցը։ Ի Գում-գաբու Սեմսոն ճատտէսի նպարավաճառ Հաճի Միհրան Աղայի Թիւ 21 խանութը։ Ի Լանկայ Թուլումպա Մէյտան Մարտիրոսայի Թիւ 113 գըրօսարանը։

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտի նոտուցուին կարգաւ։ 691

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԼԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի չահանէճէ իմալ իմլիրիլէճէք միւթէնէվվի էլպիսէնին մինայի ասասընա պալլանաճաղընտան թալիպ օլանլարըն բազար վէ չարշանպահ կիւնլէրի Խազինէի ճէլիլէի մէզքիւրէճէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

25 իլուլ 309 3—3

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԼԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի չահանէ իչուն ալընաճաղ բուղտէնը դէյլին գարարը գամիսի իչուն իլուլըն 29ընճը չարշանպահ կիւնի վիրիլէճէկինտէն թալիպ օլանլարըն էվվէլ մէզքիւրտէ սաամ 6տան նիհայէթ 9ա գատար Խազինէի ճէլիլէի մէզքիւրէճէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

25 իլուլ 309 3—3

ԻԼԱՆ ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍԷԼԻ

Նիզամիէ Թաշնէէ խտարէսի հասըլաթընտան փիրուտիւ օլընաճաղ օլան քէբէք վէ փասալ վէ բազոլ վէ ճէվիզէտ վէ սաիրէ փիյաթը մալիմէլէրի իլէ միւբէյէրիսի իսկէրինտէ օլուպ իպուլը թուլը բուամինին 30ընճը բէնճշէնպէ կիւնի դարարը գամիսի վիրիլէճէկին վէ թեղիւրի էյվէլին իքինճի ճումաա իրթէսի կիւնի սաաթ 100 ալ 5 գամմը գաթալ օլընաճաղը ճէլէտէյէ իխտարնէյէ թալիպ օլանլարըն մազամը Սէրասքէրի կ'վազիֆէյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի։

Նօ. 18 1—3

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2|14ԻՆ 20 ՍԷՖԷՐ 1310

Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱ-ՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ. 771

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. ոսկի 1.000,000 "ՖԻՆԻՔՍ" Հիմնեալ ի Լոնտոն յամի 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրու... թեան ընկերութիւն մ'է որոյ քաջահռչակ Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գործատէրք են ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18.000.000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 618

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միշտ...ութեամբ ...քլոյս, որ ունի ... փոքր ...ունեցող ... ամենայնի ... հովագրելոց ... մասունքն։

Հ. ՍՈՒԹՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Կամուրջի դէմ, Քօմիսիոն խանի անկիւնը։

ԻԼԱՆ ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Գօսօվա Ֆըրգասընտա պուլունան աասքէրը ճէնապը միւլիւքեանէ հայվանաթընա 1 սէնէ զարֆընտա միւգթազի օլուպ մաճալլինէ մէվգըի միւնագասատա օլան էչխասի մուլթազիյէ ֆիյաթը մալիւմ իլէ թալիպի եօգտէսինտէ օլուպ գարարը գաթիսինին վիրիլմէսի մուգարրէր օլտուղունտան ֆիյաթընըն թէնզիլի իլէ իլթամա թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն իթիպարէն 3 կիւն խիթամընա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 16 2—3

Ինշաաթը ասքէրիէէ իչուն 6 սանթիմ գուլը տախլիսինտէ 1800 մէթրօ թուլընտա տէօքմէ թիմուր պօրու միւնագասաէա գօնուլարագ Թըշրինը էվվէլին կիւնճիւ բազար իրթէսի կիւնի գարարը գաթիսի ֆէրասը 100տէ 5 թէնզիլաթը մուգարրէր օլտուղու ճիհէթլէ թալիպ օլանլարըն ինշաաթը ասքէրիէէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 17 2—3

Թարապլուսը Ղարպ Ֆըրգասընա կէօնտէրիլմէք իւզրէ միւպայեա օլունաճաղը էվվէլճէ իլան գըլընան 20,000 քիլը ճէտտօ պուղտայըն պէհէր քիլէսի 55 ղուրուշ վէ 370,000 գըեէ տաքիքին պէհէր ճէտտօ գըեէսի 43 փարաեա վէ 360,000 գըեէ Մըսըր բիւրինճինին պէհէր գըեէսի 62 փարաեա վէ 75,000 գըեէ Նօհուտուն պէհէր գըեէսի 43 փարաեա վէ օլ միգտար ֆասուլեանըն պէհէր գըեէսի 40 փարաեա վէ 48,000 գըեէ չէքէրին պէհէր գըեէսի 100 փարաեա թալիպի եօգտէսինտէ օլուպ իշպու էյլուլը րումինին 29ընճը չարշանպէհ կիւնի գարարը գաթիսի վէրիլէճէկի վէ իրթէսի բէնշէնպէհ կիւնի թէգարրուր իտէճէք ֆիյաթլարընտան 100տէ 5 թէնզիլի գապուլ օլունաճաղը ճիհէթլէ իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 15 3—3

THE ECONOMICON ԹԷՅ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ TEION EIKONOMIKON MARQUE DEPOSÉE

Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ և Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

ԹԷՅԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Պօլիս Պաղչէ-Գաբու Ճէլալըպէյ խանը կէդը Թիւ 10

Այս մթերանոցին մէջ, որ երկար ատենէ ի վեր հաստատուած է, կը վաճառուին Չինաստանի և Ցէյլոնի ամենաընտիր թէյերը։ Այս թէյեր աննման են իրենց համով, հոտով և գոյնով։ Դիմողք՝ ամեն կերպիւ գոհ պիտի մնան։ Այս ընկերութիւնը Թուրքիոյ ամեն կողմերու մէջ մասնաճիւղեր ունի և շատ դիւրին է ամեն կողմ գտնել։ Ասոնց կեղծերը շինուած ըլլալով, պէտք է ուշադրութիւն ընել վերոյգրեալ նկարին։ 803 9—60

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

1 ՊԱՀՉԷ-ԳԱԲՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քավչուէ լինորի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած ակռանները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ԿԵԱՆՔ, ԱՃՈՒՄՆ և ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒ

ՄԻԼՐՈՋ

ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԻԱԿ ՀԱՏԻԿ ՆՈՐՈԳԻՉ

Ինչպէս իրենց առջի լժարմ գոյնին կը դարձունէ ճերմկած կամ գունաթափ մազերը. Կը զադրեցունէ անոնց թափիլը. Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացունէ ..., ու մազերուն նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։

Կը վաճառուի երկու չափով՝ մեծ շիշերու մէջ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ-Եօրք։

Մեծաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. Հ. Քիւչիւքեան եղբարց քով, Եէնի Ջամի փողոց, 18, Պոլիս և ... Բալըքփազար, Ղալաթիա. փոքրաքանակ վաճառումն Բ. Հ. Քիւչիւքեան եղբարց քով, Պոլսոյ կամուրջին գլուխը, 17, եւ Բերայի Մեծ Փողոցը, 158, Քանծիք, բրիտանական դեղարանը և Իզմիր, Հասովնար, Մեծ Փողոց Թօմբ, 433։

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՋՈՒՏ ԻՒՂ

Իփոփոսֆիթ ... ...

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եօրք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորուի ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ իբրեւ ֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը

Կը բուժէ անարիւնութիւնը

Կը բուժէ խոյլերը

Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները

Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը

Կը բուժէ մանկանց ճղզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

... ... ի Պոլիս, ՀԱՆՐԻ ԵՒ ՀՈՒՐԲԷ

ՔիՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ութ օրը երկու անգամ կը բանի Լիվերփուլ և Նիւ-Եօրք միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնո
Ումբրիա	7718	Գազալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Գ...իրա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Ըւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Յավոնիա	5587	Ա.գլա	3898
Օրֆալենիա	6517	Ս...իա	2166
Կալլիա	4809	...իա	2944
Սրթիա	4557	...իա	2144
Ալերօ	3148	...	899
Քէտար	1873	...	1855
Շէրպուրկ	1614		

Դիմել ո ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակալ Thomas C. Joly 292

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերփուլի և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Կանարեա	4200	Աֆրիկա	3000
Ֆերա	1000	Թոսքիա	3000
Օռոնելի	1000	Նելթի	6000
Սեռագրի	3250	Բէրա	3000
Թիգր	3250	Լոգիեա	800
Մակոնտա	3250	Օլիմա	800
Մորֆոթե	3250	Սեռի	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթոլ խան ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. ... Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբոլ

ՔՕՆԵԱՔ ԳՕԹՐՕՆԻ

Ցիշեալ քոնեաքը տարրալուծուելով բժշկական վարժարանին մէջ, աղէկ գտնուեցաւ եւ գեղարուեստից արժան շքադրամ մը տրուեցաւ տիրոջը։ Կայս. պալատան հանրային տարրալուծիչ Պ. Մօռօ, քննելէ ետք յիշեալ քոնեաքը, նպաստաւոր տեղեկագիր տուաւ։ Պ. Պրահամի, Պ. Ծաննի, Մավրօէնի փաշա, Տքթ. Խորասանճեան, Զամպաքօ փաշա, նոյնպէս քննելով զայն՝ նպաստաւոր տեղեկագիր տուին։

Կեդրոնատեղին Ղալաթա, Պէօյիւք Խալիլ փաշա խան Թիւ 6, Ֆինճանճըլար եօրկի Գօլարլտիի քով. Վէզնէճիլէր Պ, Սթավրօ Քիրեաքիտիի դեղարանը, կամուրջին վրայ Պէօյիւքտէրէի շոգենաւին նաւամատոյցը Սէէֆանաքի ծխավաճառին քով, Պէշիքթաշ Քիլիսէ մէյտանին գազինօճի Ալիքսանին քով եւ ուրիշ ամեն տեղ։ 392

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԹԻՔ)

(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄՊԱ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ՐԻԲԲԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

NORTH BRITISH RUBBER Co. LIMITED TRADE MARK EDINBURGH

Մայրաքաղաքիս մէջ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է, թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն հրապարակիս վրայ գտնուածները թէ՛ իրենց ճաշակաւ եւ թէ հաստատուն զուտ կաւտաքէրէ շինուածքով։

Այս անգամ մեր յաճախորդաց փափագանաց հ...մեմատ ընտիր բրդենէն կերպասէ եւ զուտ կաւտաքէրէ շինուած խիստ ձեւաւոր և դիմացկուն մանթօ բերել տուած ենք։

Ինչպէս գործարանիս մուճակները նոյնպէս մանթօները ուրիշ գործարաններու շինուածին 2-3ը կը հինցունէ եւ մէջը բնաւ ջուր չառներ։

Մեր մուճակներուն ներսի կողմը, կշիռ մը՝ եւ դուրսի կողմը առիւծի պատկերը դրոշմուած է, եւ կը վաճառուին բոլոր քաուչուէ մուճակ ծախողներու քով։ Իսկ մանթօները օծիքին ներսի կողմը կը գրոնուի առիւծի եւ կշիռի նշանները, և կը ծախուի ի կեդրոնատեղին, ինչպէս նաեւ ի Ջիվանեան Արաստա չուկան, Հանըմըլւատէ Բիֆաթ էֆ.ի քով և ի Օէլանիկ պեղեալթէն Շաւկաթ գաֆաֆ Ահմէտ Էֆ...Օղլուի քով։ Կեդրոնատեղին է, Կ.պոլիս, պահճէ Գաբու Գօճամահ օղլու խան դրան կից Թիւ 13-14 մթերանոցը։ 800 9—45

ՌՈՅԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻՒՌԱՆՍ ՔՕՌՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան Անգլ. ոսկի 4.000.000

Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է » 35.000.000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ՋԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ. 726 Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըք օղլաք, Ուիթալ Խան.

COMP. RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւահանգստէն մեկնելիք...

Եշ. 27/9 ...

Դշ. 28/10 ...

... 29/11 ...

... 29/11 ...

... 10/12 ...

... — ... 28/10 ... 605

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԼՕՅՏ ...

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
[illegible]	2000	[illegible]	1600	[illegible]	3200
[illegible]	3000	[illegible]	5500	[illegible]	1700
[illegible]	[illegible]	[illegible]	2200	[illegible]	1500
[illegible]	2300	[illegible]	1.00	[illegible]	1000
[illegible]	3000	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2800
[illegible]	3000	[illegible]	[illegible]	[illegible]	4500
[illegible]	2200	[illegible]	[illegible]	[illegible]	3300
[illegible]	2300	[illegible]	7000	[illegible]	3000
[illegible]	6800	[illegible]	1200	[illegible]	3500
[illegible]	[illegible]	[illegible]	5000	[illegible]	3500
[illegible]	[illegible]	[illegible]	2300	[illegible]	1000
[illegible]	2100	[illegible]	2000	[illegible]	3200
[illegible]	2000	[illegible]	4200	[illegible]	2000
[illegible]	2700	[illegible]	2200	[illegible]	2000
[illegible]	3600	[illegible]	3000	[illegible]	1500
[illegible]	[illegible]	[illegible]	4500	[illegible]	3000
[illegible]	3400	[illegible]	3000	[illegible]	1900
[illegible]	3300	[illegible]	1500	[illegible]	2800
[illegible]	2500	[illegible]	4300	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3800	[illegible]	6500	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3100	[illegible]	3000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	600	[illegible]	3100	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3000	[illegible]	2000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3200	[illegible]	3000	[illegible]	200
[illegible]	2800	[illegible]	5000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3001	[illegible]	4500	[illegible]	140
[illegible]	700	[illegible]	[illegible]	[illegible]	120
[illegible]					3000
[illegible]					3000
[illegible]					[illegible]

Իտալօ շոգենաւը, Նաւապետ Ուսդըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասաւ

Վօլընթիրօ շոգենաւը, Նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 20ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլսոյ համար։

...

Դիմել առ Ց. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՐԴԻ ...

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւմ... խան, Ղալաթիա

409

Արտօնատէր Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

Ա. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք	8.000.000
Պահեստի դրամ	»	6.889.695
Տարեկան հասոյթ	»	16.890.344

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ, բնակութիւններ և առայժմ մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնով

Լեւոնդր Ներկայացուցիչ Ն. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՖՕՌԹՈՒԱՅ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆռանք 6.250.000 Պահեստի դրամ Ֆռանք 2.585.853

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւից և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Ծովահատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած ... կարգին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնով։ Այս ... վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար ... ... 13 լաւագոյն ապահովագրական հաստատութեանց հետ ... ... 100.000.000 Ֆռանք

Լեւոնդր Ներկայացուցիչ ...